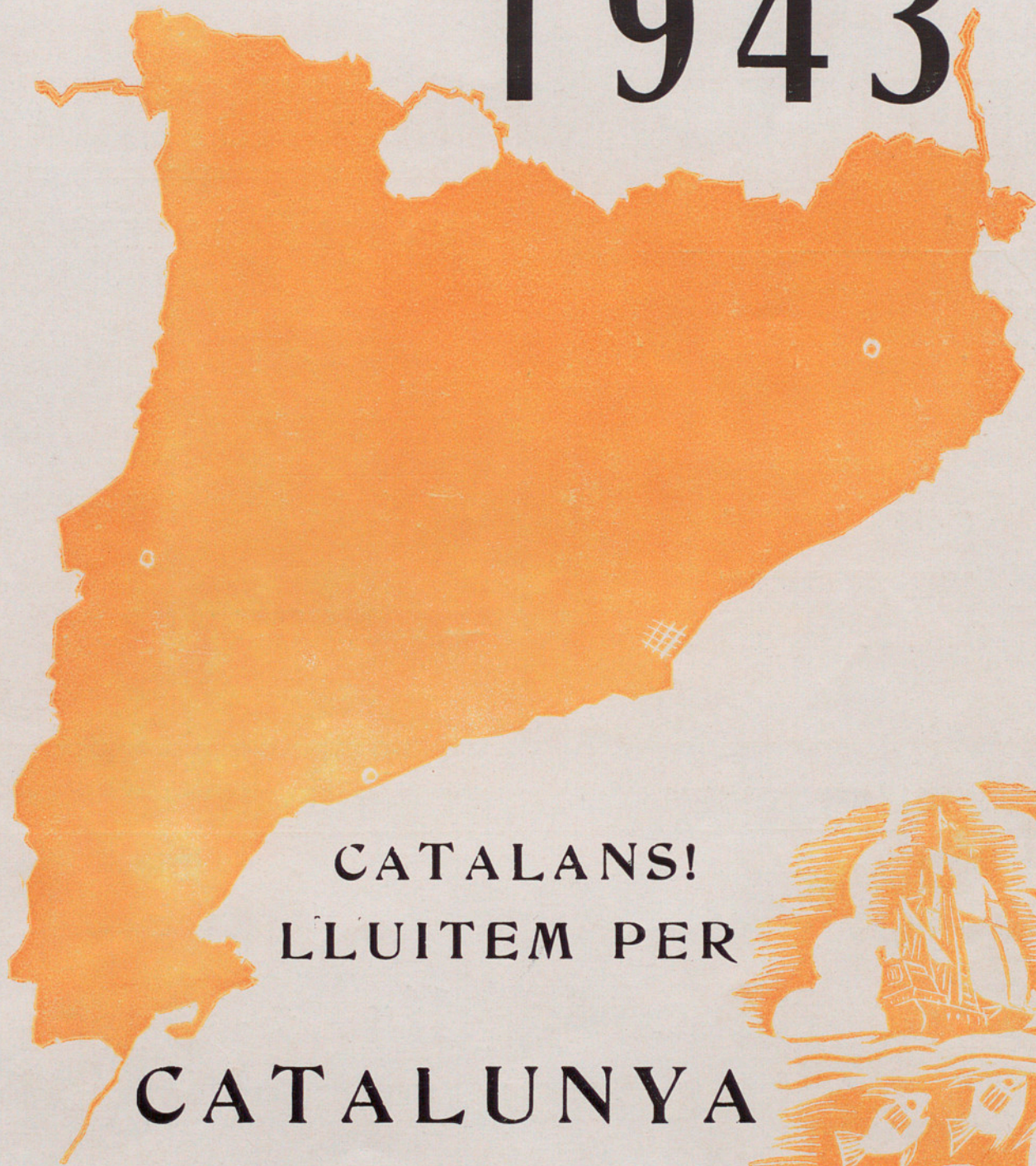

1943

CATALANS!
LLUITEM PER

CATALUNYA

CATALONIA

FERRETERIA MOREY

DE

MESQUIDA & VIDAL, S. en C.

CIUDAD TRUJILLO

S. P. DE MAGORIS

EBANISTERIA

MOBLES MODERNS

Espailat - Sucursal Baquero

CIUTAT TRUJILLO, R. D.

El nostre pa
de cada dia,
donéu-nos-el avui

de **QUICO**

TALLER DE FOTOGRAFADOS

No compite, porque es mejor.

ARZOBISPO MERIÑO, 53

M. PELEGRIN

CIUDAD TRUJILLO

31 OCT. 2000

CATALÒNIA

Consell
d'Administració:
A. Vilalta i J. Marqués

Trameteu
tota la correspondència
a l'Apartat 791

Any I.

Ciutat Trujillo, R. D., Gener-Febrer del 1943

Núm. 5

NOTES EDITORIALS

1943

1943 ens arriba en un dels moments de major dramatisme i acarnissament en la lluita entre dues forces i dues concepcions del món diametralment oposades: la força i la concepció al servei dels ideals permanents d'humanitat i de llibertat, i la força i la concepció que malden per a donar marxa enrera a la Història, per a trasbalsar tota l'escala de valors vigents, i per a anihilar tot el millor que han creat el pensament i el treball de l'home i dels pobles en el fluir indeturable i abundós d'un progrés ascendent.

Aquest any s'inicia, però, enmig d'unes condicions en les quals elements dinàmics nous de primera magnitud varien fonamentalment el quadre general, la relació de forces en presència i aclareixen enormement l'horitzó.

Sense cap mena de dubtes, pot afirmar-se que en l'estratègia general de la guerra, la iniciativa ha passat decididament a mans de les Nacions Unides. Les operacions anglo-americanes a l'Àfrica del Nord i les ofensives soviètiques, d'una força destructora i d'un abast incalculables, són els elements que donen els trets fonamentals a l'actual situació.

L'afebliment militar i polític de l'Eix troba la seva expressió més acabada en una moral de combat que inicia justament una devallada definitiva. Contràriament, entre els Aliats i els pobles sotmesos creix per hores la fe robusta i la seguretat en el triomf.

Els vincles s'aprofundeixen, la fraternitat d'armes es solda en el foc del combat, la comprensió i el sentiment honest dels ideals comuns s'extenen i s'enrobusteixen. Avui la gran coalició anglo-soviètico-nordamericana és una penyora decisiva de victòria. La força, la solidesa, l'eficàcia coordinada de les Nacions Unides, la seva decisió comuna de lluita sense treva i fins l'extermini del feixisme i llurs inspiradors, són ja quelcom indiscutible.

Reforçats en llurs perspectives i en la confiança en la pròpia força, els pobles envaïts alimenten l'odi contra els invasors, intensifiquen la lluita per la seva llibertat i la seva sobirania.

Els catalans no som pas uns nou vinguts en la gran contesa on s'hi juga el pervindre de la humanitat avançada i progressiva contra les formes més agressives de l'imperialisme. Fidels al passat històric de Catalunya i al nostre passat recent, cal que ocupem, sense defallences, un lloc de primera línia.

Catalunya sap prou bé que en el gran tombant històric que s'albira, hi van la seva sort i els seus destins; com en la terra turmentada i escarnida, els patriotes renoven en la lluita gegantina de cada dia l'odi i el fàstic contra el règim de Franco i Falange Espanyola, agència i plaça d'armes al servei de l'Eix.

Si de sempre els catalans progressius, hem estat a la punta del combat contra els botxins del nostre poble i de tots els pobles, avui que plana damunt del nostre sòl el perill immens de que Hitler jugui la carta d'Espanya i de que Franco llenci els pobles hispànics, i amb ells Catalunya, a la paerosa fogaina de la guerra hitleriana, avui més que mai cal que el nostre pensament, la nostra voluntat i el nostre braç estiguin al costat de les Nacions Unides i dels pobles envaïts i oprimits. Reclamen, però, respecte, comprensió i justícia per a Catalunya.

Lluitem sense recança per la causa de tots. Lluitem per salvar Catalunya del seu extermini físic com a poble. Lluitem, però, també i conseqüentment, per tal de que la nació catalana pel seu propi esforç

per la seva aportació a la lluita, pel coneixement de la seva personalitat inconfundible forgi les condicions que li permetin bastir la seva llibertat nacional, decidir els seus destins i fruïr amb plenitud la seva vida. Els interessos de Catalunya coincideixen en un tot amb el que de més substantiu es juga en aquest suprem va-i-tot de la humanitat.

Al costat dels pobles hispànics contra l'enemic comú, l'Estat franquista opressor, contra els invasors germano-italians, Catalunya, arrengrada en el gran front mundial dels pobles antifeixistes, sabrà consagrar les seves entranyables aspiracions, a les quals res ni ningú podria fer-li renunciar.

Per la unitat catalana

NOSALTRES, que tothora hem maldat per la unitat catalana, per creure-la necessària sempre i eficaç en els moments que vivim, per tal de contribuir a l'aixafament de l'enemic comú, el nazifeixisme en llurs diverses manifestacions, i de presentar, per al futur que s'apropa, un poble compacte, decidit a fer prevaldre les llibertats que li són tan cares; ens és plaent subscriure i fer pública l'al·locució que passa de mà en mà, entre els catalans que som en terres dominicanes, per expressar-hi vehement desig i remarcar-hi fretura d'alta conveniència patriòtica.

Heus ací el contingut:

**"A TOT ELS PARTITS I ORGANITZACIONS SINDICALS DE CATALUNYA;
A TOTES LES PERSONALITATS POLITIQUES, INTEL·LECTUALS I CULTURALS;
A TOTS ELS PATRIOTES CATALANS.**

Els catalans que signen, emigrats a la República Dominicana, conscients de l'hora actual, pensant en el deure inajornable d'estar a l'hora dels aconteixements actuals, i desitjosos de contribuir a l'esforç de Catalunya per a garantir el seu futur de llibertat, es consideren obligats a fer-vos arribar la present

D E C L A R A C I O :

Fa quatre anys que les forces combinades del nazisme alemany, del feixisme italià i de la Falange espanyola ens llençaren fòra de la pàtria. Els nostres braus combatents i els braus combatents dels altres pobles hispànics no poderen resistir per més temps la brutal agressió. Amb la nostra joventut traspassaren la frontera milers de ciutadans, patriotes, que fugiren de la pàtria ocupada per l'enemic. Durant aquests anys, els que vivim a l'exili, hem hagut de sofrir misèries i privacions, dificultats i tragèdies. Els que no poderen sortir de Catalunya han tingut de sofrir les més afrentoses humiliacions: l'ànima del nostre poble befada; la nacionalitat catalana humiliada; la vida de la nostra terra escarnida. I enmig de tot, misèria i persecucions, destrucció i tirania. Els patriotes que sofreixen no han deixat de lluitar ni un sol moment: sabotatges, oposició, hostilitat al règim. El propi Franco ho hagué de declarar als peus de la Moreneta: "La victòria ens donà un cabdill, però no un poble", frase gràfica que significa la hostilitat de Catalunya al salvatgisme terrorista de Franco.

Avui encara plana damunt la nostra terra el perill més greu. Les forces hitlerianes que han estès per tot Europa el seu règim de tirania avui es troben a la defensiva. La reacció enèrgica de les Nacions Unides ha fet recular el mecanisme agressor de l'Eix, i Hitler es troba, avui, en la necessitat d'apurar totes les reserves: a Franco li toca el torn, i aquest, servil, prepara les condicions d'ajudar el seu amo en la darrera espeternegada. Aquest és el sentit de la mobilització i de les darreres mesures militars que ha emprès. Catalunya, la nostra terra rica i plena, es troba en perill de veure's arrossegada a la guerra més oprobiosa de la Història, a la guerra hitleriana. Catalunya es troba en perill de destrucció.

Salvar Catalunya. Salvar el nostre poble. Heus ací l'imperatiu categòric del moment. Evitar, per tots els mitjans possibles, que pugui ésser endogalada a la carrera hitleriana. Lluitar fins a l'extermini dels factor de guerra: Franco i la Falange.

El bon seny català ens marca el camí. Durant aquests quatre anys no hem estat capaços de crear l'òrgan que aglutini el nostre poble. Però, avui, davant del perill imminent el sentit de responsabilitat cal que s'imposi. Els partits catalans i les organitzacions sindicals de la nostra terra, exponent demostratiu de la ciutadania catalana, deuen posar-se d'acord definitivament. I deuen, també, col·laborar-hi les personalitats polítiques, intel·lectuals i culturals del nostre poble. Aquesta és la mesura que cal prendre per a coordinar l'acció de tot el nostre poble — i l'acció dels demés pobles hispànics que sofreixen el mateix jou — en la lluita contra l'enemic. Un instrument d'unitat de TOTS els catalans, que sigui capaç, actiu, combatiu. Heus ací el nostre anhel. La nostra enèrgica demanda. Els catalans hem d'estar a l'hora amb els aconteixements. Stalingrad, Iugoslàvia, Africa, Xina, Austràlia, són noms de resistència i d'acció. Estar a la seva altura vol dir coordinar l'acció de Catalunya, de tots els catalans, contra el nostre enemic. No podem romandre a l'espectativa. El futur del nostre poble ens reclama al combat. La vida de llibertat que Catalunya vol viure ens obliga a l'acció. La responsabilitat històrica serà inexorable amb els que no sàpiguen complir el mínim deure vers el nostre poble.

Entent-ho així els catalans que signen, exiliats a la República Dominicana, fem apel·lació al bon seny característic de la nostra terra i us diem:

Tot per salvar Catalunya,

Tot per unificar l'esforç del nostre poble,

Tot per garantir la victòria sobre l'enemic,

Tot per evitar la destrucció total on la porten els botxins de Franco i la Falange,

Tot per l'alliberament de la pàtria estimada.

Partits, organitzacions, patriotes catalans! UNIM-NOS.

L'hora de l'acció decisiva ha arribat ja. I com deia l'honorable President Macià, nosaltres, també, diem:

CATALANS, CATALUNYA!

Ciutat Trujillo, desembre del 1942."

L'al·locució, porta ja unes dues centes signatures, i segueix la recollida.

BARCELONA

Els pardals de la Rambla

FA UNS quants anys, que els pardals d'aquests vols es reünien en els arbres del Passeig d'Isabel II, davant per davant de Llotja. Sota d'ells, a mitja tarda, els jugadors de Borsa, per als qual s'havien tancat ja les portes de la sala de contractació, seguien "operant" amb llur cridòria de sempre, indiferents als esquitxos que llançaven els ocells i a la xerradissa alegre que eixia de llurs bécs. Com si els avalots del crac els haguessin espaordit, o la indiferència de l'acalorat jugador els fos antipàtica, aquelles miríades de pardals van desamcampar d'allí i se'n van venir a la Rambla. Qui no els veu anys ha, alegrant cada tarda la més concorreguda de les nostres vies, ajocats i arrodonits com estranya fruita, al llarg del brancatge, cada nit? Tots els arbres que van del carrer Nou a la Boqueria en són plens. Llur nombre és incalculable. Així que han clos els ulls, ni els raigs enlluernadors de la llum elèctrica, ni l'estrèpit dels cotxes, ni els focs de bengala i la gatzara del Carnaval, no

els desperten. Filòsofs a llur manera, i amb el tant me fa de qui no té rei que el governi ni papa que l'excomuniqui, viuen, festejen, es besen i s'ajunten damunt dels nostres caps a la vista de tothom, i damunt dels nostres caps, l'hora arribada, s'adormen tan tranquils, rient-se del traüt que encara ens dem en plena nit.

Però apunta el dia... i cucut! ja no en veureu cap per remei. Pillets i eixebrats com trinxeraires, tan bon punt surt el sol fugent de ciutat a camparse-la —per eres i corrrals—. El menor nombre d'ells, probablement els més llèpols i ganduls, prefereixen bandolejar pels nostres terrats i jardins, aixecant el que poden dels canaris, dels coloms, dels polls engabiats. Però l'escampadissa és tan gran, el procedir del pardal a les hores de cassussa és tan garneu, que inútilment tractareu de veure'ls.

Caldria tenir ales com ells, seguir el vol de primera hora, i, un cop destriat, espiar-ne un sense descans per descobrir les tracamanyes de què es val per arribar a

la menjadora dels altres, burlant la vigilància de l'home, la defensa del perjudicat i l'escopeta del caçador. Aquesta, la veu relluir d'un hora lluny: no la confonen mai amb un bastó ni que us el poseu al coll o feu acció d'apuntar-hi per tirar. En aquest cas, el murriet, us piularà quasi a l'orella com rient-se'n, i, quan tombareu el cap, ja s'ha entaforat dins d'una bardissa. Aneu, busqueu-lo! tranvies, ni l'espetic dels fuets, no perar-lo a la Rambla tot passejant amb un bon amic (millor encara amb una bona amiga). Deixeu que el sol comenci a caure, que comenci a bufar pels camps l'aire fresquet de la vesprada, i els pardals no faltaran. Jo no sé com, ni a quin crit obeint, els veureu comparèixer a voladúries, piuladors i enjogassats com la quitxalleta que ix d'estudi.

La Rambla ja és per a ells el pati d'esbarjo d'un col·legi. Ni el brogit de la gent ni la cridòria dels venedors, ni el rebombori de cotxes i tramvies, ni l'espetic dels fuets, no els espanten. S'han fet amb nosal-

tres, i vénen cada tarda a fruir d'aquell moviment. Hi ha cotxer de tranvia que es diverteix pegant cops de tralla al davant de ferro de la plataforma per esfereir-los, i l'única cosa que aconseguix (i encara no sempre) és parar un moment la piuladissa i empènyer d'una banda a l'altra de plàtans un vol espès de pardals. Passada la sorpresa al cap de cinc segons, torna la pardalada a saltar, de branca en branca, com jugant a rescat, a bequejar-se, a perseguir-se, a picar-se, a empènyer-se i premsar-se l'un a l'altre posant-se'n set o vuit de rengle com els nens fent oli, a realitzar, dalt de branquillons primíssims, miracles d'equilibri que envejaria l'abella, a xerrotejar sens mida ni concert emplenant l'espai d'un so de cascavells que ni a la tornada dels toros. Ni que desfilin per allí regiments d'artilleria rodada atronant-ho tot amb el rebombós trontoll de les feixugues peces, ells no s'en mouen. Callen un xic, es repengen a les branques, i, tot gronxant-s'hi sibaríticament, contempen la desfilada, embadalits i mofetes com els brivalls. Passat el darrer ferrador remenant dalt de cavall, i quan encara se sent de lluny el cant rit-

mat i melanconiós dels clarins de guerra, torna l'ocellada a empendre la cantadissa d'alegria i les entremaliadures de col·legial.

Renunciem a treure'ls d'allí: la Rambla és d'ells durant el curs. I dic durant el curs, perquè, en arribant el juny amb les vacances de l'estudiant, ells se n'aniran d'allí com els estudiants a casa. Busque-los-hi, a l'estiu; no els hi trobareu. Però vindran el setembre, i ja els tornareu a tenir; ells han d'hivernar amb nosaltres. Ens han pres el pols; han vist que, amb tot i els quartets que ens fan gastar en benzina, som incapaços de fer-los dany; saben que ens alegren el cor, que ens distreuen la vista vagarívola, que ens fan gràcia llurs lleugeres entremaliadures, que admirem com un gest de picardia l'acudit que han tingut de buscar en el blau de la ciutat l'escalforeta que, pobrissons! no trobarien a camp ras per a dormir en temps geliu... i estan ja segurs de la nostra estimació i cultura.

Que ningú els toqui! Si els haguessiu contemplat com jo, convertits en borrallons de llana, tremolant de fam i fred dalt de les branques folrades de glaç aquella nit memorable de l'última nevada...!

Al Tibidabo

Al darrera, Montserrat,
al davant la mar pregona...
Ai Tibidabo estimat,
miranda de Barcelona!

Tens de dia les abelles
a sota teu treballant:
de nit, s'han tornat estrelles
que van pel teu cel rodant.

I t'embauma la ginesta
i ajunten sos cants les aus
als bronzes tocant a festa
i al cornejar de les naus!!

Oh Tibidabo estimat!...
Déu te dó la vida bona
amb aires de llibertat,
miranda de Barcelona!

Angel GUIMERA

Quin condol! Un hom hauria volgut inspirar-los prou confiança perquè se n'haguessin entrat pels balcons.

Narcís OLLER

En recordança de la Primera República Catalana

PAU CLARIS

Vicenç LLORCA

Ⓐ L'ANY 1640 en feia alguns que els catalans se sentien fortament irritats contra el govern despòtic de Felip IV, que, dirigit pel Comte d'Olivares, menyspreava les llibertats i els drets de Catalunya, i imposava als catalans obligacions cada dia més abusives. Feia temps que els governs dels Austria consideraven les llibertats de Catalunya com a una trava per a la seva política centralista i si de dret no les abolien, en la pràctica sovint pretenien ignorar-les.

Des de 1636, els catalans suportaven la càrrega feixuga de l'allotjament dels exèrcits del rei, un veritable flagell per al país. Llurs reclamacions no eren mai ateses i això feia que el descontent popular anés creixent. Després del Setge de Salces, caigueren sobre Catalunya el "tercios" del rei, en els quals figuraven molts irlandesos i italians; els darrers, en nombre predominant. Aquestes forces es van comportar com a conquistadors i cometeren tota mena d'abusos.

Aleshores, era president de la Generalitat, Pau Claris. Aquest, nat a Barcelona a primers de gener del 1586, pertanyia a una família benestant originària de Berga. Estudià la carrera eclesiàstica, i als 26 anys fou admès al Capítol de la Catedral d'Urgell, en

representació del qual el 1626 fou enviat a les Corts Catalanes: dotze anys més tard fou designat per a presidir-les.

Que els abusos de les forces d'ocupació eren estimulats i volguts pel govern de Madrid ho demostra el fet que el Comte d'Olivares, en tractar de les queixes i del descontent dels catalans, escrivia al Vi-rei, comte de Santa Coloma, que calia que empresonés algun diputat, que procedís a algunes confiscacions, que retirés a la Generalitat l'administració de la seva hisenda i que n'utilitzés les rendes per a les seves despeses de l'exèrcit. A causa de la pressió del Comte d'Olivares, el de Santa Coloma es decidí a empresonar el diputat militar Francesc de Tamarit i els membres del Consell de Cent, Francesc Joan Vergós i Lleonard Serra.

Tot això aguditzà el descontent popular, i durant tot el 1640 es produïren arreu de Catalunya diverses manifestacions violentes de protesta, entre elles el motí de Santa Coloma de Farnés, en el qual moriren l'agutzil reial Miquel Joan de Montrodon i alguns dels seus seuaços, i la revolta del Corpus de Sang a Barcelona.

Mentrestant, Claris estava en relació amb el Cardenal de Richelieu per aconseguir l'ajut de França en la lluita cada dia més violenta contra el govern centralista de Felip IV. El 16 de Gener del 1614, Claris proclamà la República Catalana. La manca de cabals i de forces, no permeté establir pràcticament aquesta República, i, set dies més tard, el 23 de Gener, Claris presentava a les Corts la proposició de proclamar comte de Barcelona el rei de França, Lluís XIII, a comte de Barcelona el rei de França, Lluís XIII, a condició que es comprometés a respectar les llibertats

Els proscrits a l'Àfrica del Nord

LA França oficial d'abans de la guerra, obrí les fronteres als republicans espanyols per a tancar-los en terrífics camps de concentració instal·lats, la majoria, damunt sorres fredes i humides. La poruga França que signà i imposà a llur poble l'humiliant armistici, continuà perseguint-los, entregant uns a la bèstia falangista i condemnant a altres, contra tot dret, a la pena de proscripció a les sorres que abrusen dels deserts africans. La punició immotivada, anul·là el dret d'asil.

L'ocupació del Nord d'Àfrica per les tropes anglo-nordamericanes, féu nèixer l'esperança pels que tant de temps han fet d'esclaus en la construcció del Ferrocarril Transaharià destinat, per més sarcasme, al servei d'Hitler, car tenia de posar en comunicació Oran i Dakar, la Mediterrània i l'Atlàntic, i per als lluitadors que s'han insensibilitzat damunt les sorres roentes. L'esperança, però, no ha estat més que una de les moltes esperances, amb que comptem els que anem pel món, com si hagués caigut damunt nostre una maledicció.

Les noves autoritats franceses a les ordres del han alliberat ja altres exilats polítics, francesos, jueus, dels companys de dissort, en la qual, segons el Sèpolacs, però no els espanyols. Per aquests, s'ha nomenat una Comissió per tal d'estudiar els antecedents dels companys de dissort, en la qual, segons el Secretari d'Estat nordamericà Hull, s'escollarà a Franco, elevant aquest, diem nosaltres, a la categoria de jutge i part. Davant les manifestacions de Hull, no ens extranyen les del seu subordinat, l'Ambaixador a Madrid, Hayes, al dir a Franco que els refugiats espanyols no intervindran en la solució del règim espanyol per a després de la guerra, ni ens extranya, tampoc, el succeït amb els Francesos Lliures, quan s'apoderaren de Saint Pierre-Miquelon. La reacció, però, contra la capciosa interpretació del dret internacional de que Franco representi els espanyols que lluitarem contra la seva traïció a la República, no s'ha fet esperar. S'han dirigit peticions a l'Administració nordamericana i al General Giraud que és diu alliberador de la França feixista i s'ha iniciat una campanya de premsa, entre la qual ens plau destacar un editorial de "La Nación", que reflexa una vegada més el profund sentiment d'hospitalitat dels dominicans i l'amor que senten pels que en defensa de la llibertat i la justícia hem tingut de deixar la nostra llar i la Pàtria nostra. Les darreres declaracions de Roosevelt respecte la interpretació que les Nacions Unides donaven a l'autodeterminisme contingut en la Carta de l'Atlàntic, en el sentit de dir prou règims totalitaris, faran perdre les illu-

sions a polítics oportunistes, i potser, posaran a to a alguns funcionaris de la diplomàcia americana, i ara sí que ens obriran una escletxa per la qual albirar un raig de llum i una esperança.

Els que fem CATALONIA, que hem tingut i gaudit de la gran sort de poder deixar la França caiguda, no la França liberal i democrata, ens adherim de tot cor, a la campanya pro-alliberació plena dels nostres companys d'infortuni, i recollim alguns dels escrits produïts, reproduint-los en llur idioma original:

Signat per Didac Martínéz Barrio, Indalecio Prieto, Vicens Uribe, Ramon Lamonedá, Lluís Fernández Clérigo, Antonio Mije, Lluís Jiménez Azua, Antoni Velao, Rubén Landa, Joan Comorera, Ramon González Peña, Juli Jáuregui, Joaquim Xirau, Alvar d'Albornos, Dr. Manuel Márquez, General Hidalgo de los Cisneros, Dr. Matías Carrasco de Mira, General Pozas i Almirall González Ubieta, es cursaren els següents telegrams:

"Presidente Roosevelt.— White House. — Washington, D. C., U. S. A.— Honorable señor presidente: SOLICITAMOS RESPETUOSAMENTE INCLUSION TREINTA Y CINCO MIL REFUGIADOS ESPAÑOLLES VETERANOS BRIGADAS INTERNACIONALES DEMANDA LIBERACION USTED FORMULO AUTORIDADES NORAFRICA POR TRATARSE PRECISAMENTE LUCHADORES SE OPUSIERON PLANES NAZIFASCISTAS. SALUDAMOSLE ATENTAMENTE".

"General Henry Giraud. — Argel, Argelia.— INTERPRETANDO SENTIMIENTO MILLONES Y AMIGOS ESPAÑA RECLAMAMOS INMEDIATA LIBERACION TREINTA Y CINCO MIL REFUGIADOS ESPAÑOLES Y VETERANOS BRIGADAS INTERNACIONALES EN NORAFRICA ENCUENTRANSE PRISIONEROS CARCELES Y CAMPOS CONTROLADOS ADMINISTRACION CIVIL. STOP."

Han estat cursats cables, amb el contingut anterior, i, també, a Roosevelt i Giraud, signats per més de doscents espanyols en terres dominicanes.

"La Nación" de Ciutat Trujillo, R. D., en un dels editorials inserits el dia 9 del mes que som, entre altres coses, deia:

"...Estamos en presencia de un caso estrechamente vinculado con las propias finalidades de una guerra

(Passa a la pág. 15)

de Catalunya. La proposició fou aprovada. Pocs dies més tard, els francesos i els catalans batien a Montjuïc les forces del Comte d'Olivares.

Pau Claris, esgotat per l'excés de treball i afectat pels neguits que li produïa l'agitació del govern de la Generalitat, va emmalaltir greument i morí el 27 de febrer.

La seva mort prematura privà Catalunya, en

aquella avinentesa, del seu home. Ningú no pot calcular les conseqüències que aquesta mort va tenir en els fets que la seguiren, però en la consciència dels catalans va quedar ben arrelat el convenciment que si Claris hagués viscut alguns anys més, la sort de Catalunya hauria estat tota una altra. I per això Pau Claris és, per a nosaltres, un autèntic campió de les nostres llibertats.

L'AMBIENT ESCOLAR DE BARCELONA

1931 - 1939

Per Ramon COSTA I JOU

Quan als catalans se'ns parla de Barcelona — i més en l'actual situació nostra d'exilats polítics, a tantes milles de distància— se'ns omple el cor de joia, i posem una cara d'expressiva satisfacció. Perquè Barcelona ens agrada molt. Són les seves places i jardins, els seus carrers, les seves quilomètriques avingudes, els grans parcs; són els edificis, les grans i petites construccions que caracteritzen la ciutat industrial per essència; són les velles i les noves edificacions, l'estructura de la ciutat, el seu ambient; és el dinamisme, l'activitat, la vida de treball i de progrés dels barcelonins. Barcelona té l'esperit obert a tots els cantons i, per damunt de tot, s'obre de cara al futur.

Situada a la ribera de la blava mar Mediterrània i a pocs quilòmetres de França, rep, amb tota rapidesa, les corrents progressives d'Europa. Poques hores de ferrocarril la separen de París. Els catalans de Barcelona tenen enllaç directe amb la ciutat de la llum. Respiren l'aire fresc del migdia europeu, i no tenen cap mena de rezel en transformar immediatament qualsevol estructura si convé al desenvolupament progressiu de la vida. Per això hom ha pogut copsar canvis fonamentals en els darres anys. Canvis que, en altra etapa, o en altre ambient, significarien segles de vida.

I un dels canvis que hom observa, amb una intensitat marcada, és el que fa referència a l'ambient escolar de la ciutat.

Quan pensem en la vida educativa de la mainada barcelonina, una idea central ocupa el nostre record: els Grups Escolars.

Abans, al citar exemples d'escoles en una ciutat qualsevol, hom tenia que recórrer a noms que monopolitzaven l'ensenyament: els "Jesuïtes", els "Escolapis", els "Hermanos de la Doctrina Cristiana", etc. Avui, a Barcelona, no es citen aquests noms. I al dir avui no vull referir-me a la tràgica actualitat real del règim opròbiós que ha malmès l'aire pur de la vida catalana. Em refereixo als anys normals del règim progressiu de la República, quan Catalunya era governada pels catalans.

L'ambient escolar de Barcelona, es sintetitza amb els noms dels

Grups Escolars: "Pere Vila", "Ramon Llull", "Milà i Fontanals", "Collaso i Gil", "Lluís Vives", "Giner de los Ríos", "Baixeras",... i tants més que constituïen tot una organització eficient.

Característica essencial d'aquests grups escolars, — magníficament instal·lats en construccions modernes valorades en xifres de centenars de milers de pessetes i fins en milions, en alguns casos—, fou la seva població escolar.

A Anglaterra, França i Alemanya, es desenrotllà, fa temps, un moviment escolar nomenat "Escoles Noves", que era, sens dubte, la darrera paraula en el que es refereix a possibilitats, a organització i administració pedagògica. En aquestes "Escoles Noves" s'hi educaven els fills de les famílies de les capes més elevades de la societat; és a dir, els fills dels rics, que podien fer-se amb costoses sumes mensuals per a l'educació de la infància.

El moviment escolar de Barcelona, en aquest aspecte concret, es caracteritzà per una solució igual en eficiència, i contrària en l'admissió d'infants: la població dels "Grups Escolars" estava integrada per la mainada de Barcelona, sense distinció de capes i classes, i en preferència, els de les famílies més pobres, els que no tenen recursos per anar a altres escoles; els fills de la classe obrera. Val a dir que l'Ajuntament de la Ciutat féu una tasca admirable en aquest sentit. Una selecció de Mestres i Mestresses ben capacitats i ben remunerats estava al front de la tasca pedagògica. Pressupostos especials cobrien àmplies despeses de mobiliari, material didàctic, llibres, biblioteques, màquines de projeccions, instruments de laboratoris especials, etc. Cada grup escolar tenia el seu saló d'actes especial, gran, còmode, capaç per a tota la població infantil de 800 a 1.200 infants. Hem vist sessions de cinema o de teatre amb un ritme de continuïtat en cada una d'aquestes institucions. Representacions especials, festes, etc. Una partida molt important de despeses es destinava a facilitar esmor-

zar, dinar i berenar als nois i noies que ho necessitaven per deficiència d'alimentació, segons prescripció del metge encarregat de la Inspecció mèdica escolar. També se'ls facilitava roba, calçat, etc.

Aquest quadre, de traç ràpid i breu, dóna una idea de com creixia la nova infància barcelonina, car l'extensió del sistema educatiu estava orientada a abarcar, en termini breu, tota la població escolar.

Abans de començar aquest escrit pensava exténdre'm en el moviment de superació pedagògica dels mestres, l'esperit de millorament tècnic, les aplicacions de nous mètodes d'ensenyament, les "escoles model", els curssets d'Estiu, l'acció de l'Escola Normal de la Generalitat, del Seminari de Pedagogia de la Universitat; la preocupació per la vida física dels infants de Barcelona, les Colònies de Vacances i molts aspectes més.

Perquè és indiscutible que el ritme emprès per Barcelona, significa el moviment d'una etapa de cultura primària i mitjana que havia col·locat a la nostra ciutat en un primer pla, i anava a constituir un exemple a Espanya i fins en el món.

No tinc prou espai i acabo. Però si vull expressar que la destrucció de tot aquell ambient, per obra i gràcia del franquisme, clama venjança.

Com educadors, se'ns fa molt difícil propiciar sentiments negatius; però davant l'obra nefasta de ruïna, d'obscurantisme migeval i de salvatgisme, que la tirania franquista exerceix damunt la nostra terra, no podem fer menys que cridar fort per a fer sentir el nostre odi implacable contra la pandilla governamental i el seu sistema, contra els falangistes i demés agents de Hitler, als que, en guerra a mort, volem eliminar, d'una vegada per sempre, a fi de poder reviure les etapes enyorades de la nostra llibertat, i per a conduir el nostre poble a la realització dels més alts destins de la vida humana, pel camí de la Cultura i del Progrés.

UNA MICA D'HISTORIA DEL DRET CATALA

Agustí BIARNES

I

INFLUENCIA ROMANA

LES NORMES primitives del Dret, no són res més que l'expressió de la consciència col·lectiva pel que fa referència a les seves afeccions, als seus interessos permanents, manifestada en actes repetits, en una acció continua i uniforme, és a dir, traduïda en costums. Són un ambient, una forma general de la vida, practicada i sentida per tots.

Es fa quasi bé impossible, conèixer aquesta forma general de vida, o sigui els costums dels pobles en els inicis de llur existència. Poca cosa han tret en clar els historiadors, tocant als de la **etnos-ibèrica** o primitiva població que constituï el llevat de la gent de la nostra terra, i als dels pobles immigrants que hi acudiren, atrets per la seva situació i configuració geogràfica, com sembla que fóren, per esmentar no més que els principals, els celtes i més tard els fenicis i els grecs, entre aquests darrers els focis procedents de Marsella, fundadors de Roses i d'Empúries. Tots aquests pobles, com els que posteriorment afluiren a les terres catalanes, constitueixen un element dinàmic en la formació del nostre Dret, variant els seus efectes i el grau de la seva influència, segons fóssin les similituds o les disparitats dels principis que informaven llurs consciències col·lectives i la durada del contacte amb el nostre poble, el qual, en aquesta operació biològica, representa l'element estàtic.

A despit de totes les dificultats, pot establir-se que, amb l'arribada dels focis a la nostra terra, coincidí l'activitat mercantil a la Mediterrània, i que ells foren el vehicle que ens dugué les normes que havien anat sorgint per a regular el comerç, i especialment el comerç per mar, és a dir els costums o lleis rodies; que ja llavors s'anava perfilant el caràcter, perdurable en essència, de la institució familiar i el respecte a la dona, que algun autor troba en normes vigents a Atenes, creient d'altres que és, també, d'origen primitiu el principi de troncalitat pel qual es regeix, a Catalunya, la successió intestada dels impúbbers i que hom troba, així mateix, en la reversió del patrimoni a la família d'on procedeix, disposada, generalment, en ordenar les substitucions fideicomissàries, troncalitat, per fi, que pren un caràcter general en la successió intestada a la Vall d'Aran.

Els cartaginesos, que havien entrat a la Península com amics i aliats dels fenicis, es converteixen en conquistadors i ocupants, estenent-se per quasi bé tot el territori, dominant-lo durant uns quatre segles. Aquesta dominació no arribà, però, a Catalunya, segons afirma Rafael Altamira —destruint de passada la llegenda de la fundació de Barcelona per Amílcar Barca— fins que Aníbal, l'any 218 a. de J.C., traspassà l'Ebre i els Pirineus, camí de Roma, per tal de seguir les guerres contra aquell poble, que duraven feia temps, i que es coneixen amb la denominació de Guerres Púniques. Els habitants de les terres catalanes s'oposaren al pas del capdill cartaginès, el qual vençuda aquella resistència continuà fent via, per bé que deixant a les seves espatlles un exèrcit d'ocupació. La nostra terra no hauria estat, doncs, per als cartaginesos, res més que un camí, una base militar, no havent, per tant, exercit, l'esmentat poble, cap influència en el nostre caràcter ni en el nostre Dret. En canvi, la influència del Dret Romà fou decisiva, tant damunt de l'un com de l'altre.

Mentre Aníbal seguia la seva penosa marxa esperonat pel daler de vèncer el seu poderós rival, dos generals romans, els Scipions, desembarcaven a Empúries al cap d'un poderós exèrcit, amb intent de colpir el seu enemic a les seves mateixes bases, i aconseguint vèncer les forces deixades per Aníbal a la nostra terra penetraren a l'interior del país Ibèric. Després de les vicissituds d'una guerra de conquesta, en la qual trobaren els romans l'oposició d'una part dels envaïts i l'ajut d'una altra part, i no pas sense l'alternativa de victòries i desfetes, aconseguiren expulsar els cartaginesos de la Península, l'any 206 a. de J. C.

Les regions del Migdia i de Llevant es plegaren, sense gaire resistència, al poder de Roma. La cultura i el Dret d'aquest poble s'imposaren, no tan solament per l'organització que s'anà establint i mitjançant les mesures d'assimilació que, més tard, implantaren els emperadors romans, sinó per llur pròpia força i llur propi esclat, que encaixaven en gran manera amb els costums que les vicissituds històriques havien fet sorgir a casa nostra, (recordi's la immigració grega) marcant una empremta inesborrable en tots els àmbits de la nostra vida, al llarg dels set segles que durà el contacte.

Els nous dominadors, al costat de les lleis romanes, deixaren subsistents l'organització i el dret del poble dominat, però ben aviat l'una i l'altra hagueren de rendir-se a la influència i a l'esplendor de l'organització juridico-social de Roma.

Prengueren gran increment els nuclis de població i amb ells l'organització municipal, sota una forma democràtica, el record de la qual no deixà mai més de planar damunt el nostre poble. Els **corpora** o **collegia**, corporacions d'obers d'un mateix ofici o de persones de la mateixa professió, fundats amb permís i sota la inspecció de les autoritats, amb domicili social i béns propis, que trobem ben estesos durant la dominació romana, són, sens dubte, l'origen de les associacions gremials, que tanta florida traguieren a casa nostra, segles més tard. La família, no era ja l'entitat propietària, posseint en comú els béns familiars, com passava en les organitzacions tribals, sinó que el seu cap podia disposar lliurement dels béns, fent-ne allò que millor li plagués, arribant, en el seu sentit individual de la propietat, a la institució del peculi dels fills, el qual podien posseir i administrar lliurement; conceptes i principis que trobem, per sempre més arrelats en les nostres institucions. La masoveria, tan estesa a Catalunya, té el seu antecedent en el **colonat** romà. Els **coloni** eren els conreadors de les terres, els propietaris de les quals vivien a l'entorn, en llurs cases de camp nomenades **villes** que fóren l'origen dels nuclis poblats rurals. Recordant el gran nombre d'aquests, el nom dels quals comença amb la paraula **Vila**, especialment a les comarques gironines, i més que enlloc a l'Alt Empordà, que sens dubte provenen d'aquelles **Villae** romanes, hom pot explicar-se, perfectament, la profunda influència de les institucions d'aquell poble en la formació de la nostra personalitat nacional. El desenvolupament que la **enfiteusi** assolí més tard, a Catalunya, és degut així mateix, a la transcendència del Dret romà que, com es veu, pot dir-se que constitueix l'esperit del nostre règim jurídic.

1943

"Els EE. UU. no acceptaran cap altre resultat que no sigui la victòria final i completa... la rendició incondicional. No solament deu ésser esborrada la vergonya de la traïció japonesa, sino que les fonts de la brutalitat internacional han d'ésser anihilades allà on es vulga que existeixin."...

"El 'Nou Ordre' no és de cap manera un ordre perquè l'ordre entre les nacions pressuposa quelcom durador, una estructura de justícia. Cap sistema imposat per la conquesta i basat en l'esclavatge mai no serà acceptat permanentment per ésser humans."...

"El 'Nou Ordre' proposat per l'Eix no és més que una restauració de la vella tirania: és una aliança de poders i riqueses mal adquirides que no té dret a dominar i esclavitzar al raça humana."...

Franklin D. Roosevelt

ha d'ésser l'any de la victòria total i definitiva de les Democràcies contra Hitler, contra l'Eix feixista, contra els enemics juramentats de la humanitat.

Saludem amb entusiasme la resolució de les Nacions Unides, en la històrica Conferència de Casablanca, d'abatre dins d'aquest any Hitler, llurs aliats i llurs còmplices internacionals.

Saludem en els herois d'Stalingrad, de Líbia, d'Argèlia i de Xina; en els llegendaris guerrillers soviètics, xinesos, iugoeslaus; en els sabotejadors, patriotes i màrtirs ignorats dels països envaïts, les vanguardes glorioses del gran exèrcit dels pobles que lluita per les llibertats del món.

CATALONIA

pel seu esperit liberal i progressiu, es troba, com sempre, al costat de les Nacions Unides, i també, perquè sap lligada la sort de la Patria al triomf del front mundial contra la tirania.

CATALONIA

CATALONIA

Joseph Stalin

"Després de guanyar la seva llibertat i independència, els pobles del país soviètic s'han unit en una fraternal i inoblidable companyonia. El poble soviètic s'ha alliberat de tota opressió i gràcies al treball perseverant s'ha assegurat per a ell mateix el benestar i la vida cultural".

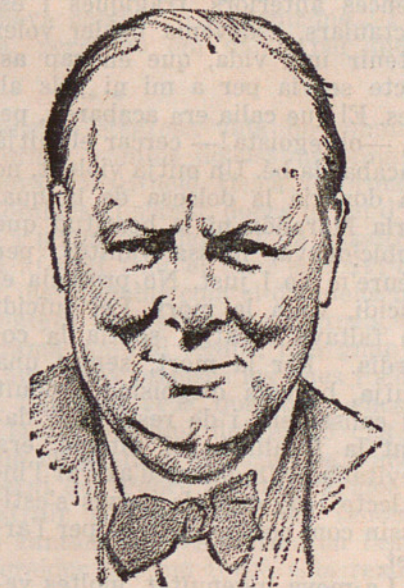
"L'Exèrcit Roig suporta el major pes de la guerra contra l'Alemanya hitlerista i els seus aliats. Per la seva altruista lluita contra els exèrcits feixistes s'ha guanyat l'admiració i el respecte de tots els pobles amants de la llibertat."

"No menem sols aquesta guerra d'alliberació sino conjuntament amb els nostres aliats; guerra que acabarà amb la nostra victòria damunt els vils enemics del gènere humà, damunt els imperialistes feixistes-alemanys."

"No es pot arribar a una treva ni es pot parlamentar amb Hitler, ni amb l'odiosa banda que prengué al seu càrrec la realització de llurs pitjors iniciatives. No ens apartarem del nostre propòsit per ombrívol que sigui el camí ni per excessiu que sigui el preu que ens consti, perquè sabem que passat aquest temps de prova i de tribulacions, hauran de renèixer una nova llibertat i una nova glòria per a tot el gènere humà."...

"Hem demaneu quin és el nostre objectiu? Contestarem amb un sol mot: la Victòria, la Victòria a tot preu, la Victòria per damunt de tots els terrors, la Victòria per llarg i penès que pugui ésser el camí, perquè sense la Victòria no podríem sobreviure."...

Winston Churchill

Chiang Kai-Shek

"El nostre objectiu en la persecució d'aquesta guerra de resistència és completar l'obra de la revolució nacional i obtenir per a Xina la independència, la llibertat i la igualtat. En el sentit internacional el nostre objectiu és sostenir el dret i la justícia, reivindicar el prestigi dels tractats i restablir la pau i l'ordre. Aquesta guerra és una guerra del dret contra la força bruta".

DUES VEUS I UN XISCLÈ

(APUNT PER A UN CONTE)

J. A. i P.

M'ESFEREEIXO, encara, en recordar aquelal nit! Nit passada enmig de sensacions inversemblants i absurdes, dissolvents i amargues les unes, plenes d'afalags i temptadores les altres. Nit de lluita interior ferrissa, cremant, que va discórrer entre la incoherència en forma de sub-conscient i la raó crua amb el retorn a la realitat. Diria, que fúries desfermades, camuflades d'idees, pressagis, ombres i fantasmes es disputaven l'ànima meva. M'espanta, pensar que hagués estat possible llur reeiximent. Admeto a contra-cor el dubte, i el dubte m'hauria sobtat en el moment precís en què, més que mai, cal esvaïr-lo.

El llarg i penós camí entre la simple emotivitat i la neurosis, l'havia, ja, recorregut de cap a cap. I la neurosis, em menava de l'exitació delirant i sense contenció, amb afuament dels sentits, a la depressió i lassitud. Aquella nit, —oh nit negra, paorosa!— no sabia discernir ni dir, encara, si nit maleïda o misatgera de millor sort, vaig començar-la cansat, atuit de cos i deprimit d'esperit. Les darreres crisis sofertes m'havien transportat a l'automatisme i insensibilitat. S'havien aturat, quasi, el pensament i la voluntat. De mica en mica, sense saber-m'ho explicar, m'anà il·lusionant la idea de la mort. Amb un gran esforç d'imaginació, raonava, de manera lenta, que res tenia ja a fer en aquesta vida. Recordava haver llegit de Marañón, que la temença a la mort, és un dels instints més eficaços de la vida, però com a tràmit inevitable de la carn, la mort és més dolça del que hom creu. Si el traspàs era simple, si la darrera lluita no era tan cruel ni bàrbara com ens havien fet creure sempre; si calia distingir, com ho fa Alexis Carrel entre la mort total o mort de l'individu i la mort parcial o dels òrgans aïllats, amb la qual cosa caldria descomptar el presumpte dolor del període agònic i les moltes sofrències anteriors, tràgiques i espectaculars, esdevenia balder voler retenir una vida, que en cap aspecte servia per a mi ni pels altres. El que calia era acabar-la, però, —oh egoista!— cercar el mitjà d'acabar-la bé. Un mitjà violent, no em donaria la dolcesa de la qual parla Marañón ni la beatitud que ambicionava, massa vanitós, per créure'm bo i just. No pretenia el suïcidi, volia la mort. Pel suïcidi em faltava coratge, sentia la covardia. Per la mort, sentia una pruija, barreja d'egoisme produït pel cansament i de resignació davant la fatalitat... I vingué, era inevitable, el moment d'avivar l'intel·lecte i de què els nervis s'estressin com cordes opreses per l'arquet.

La meva ingenuïtat, moltes vegades, ho reconec, no té límits; arriba àdhuc a la infantilitat. Aquella nit, en la qual tot el meu jo anava a esbatanar-se, la ingenuïtat, també, aparegué, qui sap

si més ingènua que mai. Em deïa: Potser fent-me el ferm propòsit de morir, moriré del tot, perquè m'amararé, de la idea i de la lliure voluntat, tot el meu ésser, i és produirà qualche fenomen físic o psicopatològic. Potser, demanant-ho, amb vehemència, fervor i convenciment... Però, a qui demanar-ho, i en nom de què?... I l'eterna controvèrsia entre la raó i la fe se'm plantejava; el diàleg sense paraules, de conceptes aspres, eixerreïts i benaventurats s'establia i m'abocava a una nova lluita de difícil superació: a l'eterna lluita de l'esperit i la matèria; lluita d'exaltació que hom atribueix als maniàtics i als orats. La idea fixa, però, de fer-me amb la mort, perdurava.

Havia estat esclau de les idees fixes. N'havia sofert tant de les idees fixes! L'obsessió continuada per obtenir el reeiximent d'una idea, il·lusió o quimera, d'un delit o afany no us deixa, mentre teniu estat de consciència, de nit ni de dia. Es una gran tragèdia que aneu arrossegant pel món sense que pogueu sotretreuvos'en; que us lleva voluntat, llüiment i aptitud i que es planta en el vostre camí i us barra tot pas d'humanitat. Les idees havien estat la llar, la Pàtria, l'ésser o no ésser, Ella, no ben bé Ella sinó una Ella. Aquella nit, la idea fixa, era la idea de la mort.

Les hores s'anaven escolant i a la nit seguí la matinada. El rellotge proper de l'Altagràcia anà tocant, amb la monotonia i lentitud de sempre, hores i mitges hores, mentre la depressió del meu esperit es canvià, i de sobte, pel desesper i l'enfolliment. En mig de la foscor absoluta de la cambra, els ulls em llampegaven. Les fosforescències no eren un missatge, les veia resplandir fugaces una i altra vegada. La tensió muscular i nerviosa augmentà per moments i la febre m'abusava. No podia, no volia, la continuació d'aquell trasbals anímic ni de les sofrències corporals. Desitjava acabar...

A la idea fixa de la mort, s'associà la idea de Déu, i amb aquella unció i emotivitat que, recordava i recordo, hi posava la mare quan m'ensenyava les oracions primeres, vaig pregar a Déu em concedís la mort que havia triat, la mort de l'home bo, de l'home just. I forçant, millor, exprement la memòria, vaig arribar a resar, mitjanament, el "Pare Nostre"... I amb el res, sedant en les tribulacions de l'ànima, com té dit Gandhi, el cos deixà les convulsions, el pols baixà en intensitat i el cor perdé acceleració. La idea fixa d'unir-me amb la mort, però, no m'abandonà pas i en els darrers moments de consciència, vaig demanar a Déu em deslliurés del cos i vaig oferir-li l'ànima. Sí, de bon grat despreciava l'un i li oferia l'altra... I Déu, em deïa, m'escoltarà... i demà no em despertaré...

Del rellotge de l'Altagràcia, vaig oir, encara, tres batallades;

les últimes batallades que tenia d'oir aquella nit esgarrifosa i de recordança perdurable.

* * *

La Rambla del meu poble, una d'aquelles rambles tan típiques i escaients de moltes vil·les i ciutats de Catalunya, s'havia burlat dels dictadoretz locals del setenni primo-riverista i dels d'ara, i de "Boulevard" que llavors la convertiren destralejant arbres ombrívols, s'havia sublevat, s'havia ensenyorit altra vegada del seu lloc on els nostres pares i nosaltres mateixos havíem bescanviat, de primer, mirades i somriures amb l'amada i sofert qualque entrebanc a posta. La Rambla del meu poble, tornava a ésser la rambla irregular en dimensions, molt llarga però molt estreta, amb els bancs de pedra, i tot, amb menys fanals pedrets, però, amb més arbres.

Quan més embadalit m'hi trobava, quan més els records de la infantesa i de l'adolescència m'eren presents, infantesa sense gaires alegries,—malt aviat havia perdut la mare—adolescència molt eixerreida—malaltia crònica del meu pare—davant per davant de la casa on vaig nèixer, un segament de cames em privà de moure'm, vaig sentir que el cor perdia en bategar, que el cap no em donava el control d'estabilitat, fins que perdut l'equilibri vaig caure aplomat sobre d'un dels bancs de pedra, aquells bancs en els quals havia reposat, abans d'entrar a casa, després d'haver jugat pel camí en sortir d'estudi. Del cap, en sortia a dolls la sang pel cop de retop, i a la pèrdua de sang seguí la de les forces, entelament dels ulls, lenta oscil·lació del cor i un sopor i inconsciència que anà augmentant per moments. Sí, em deia, la meva darrera hora ha arribat. No patia, no. Marañón, tenia raó: la mort no era tan cruel ni tan dolorosa. Potser, es produiria per aquell fenomen psico-patològic. Potser, per la voluntat de Deu. El traspàs, s'havia ja iniciat sense esgarips ni convulsions...

La vista se m'anà escurçant, però, no tant per no distingir unes ombres que es movien. Mentre el lente òptic perdia en intensitat, les ombres engroixien, la qual cosa em feia entendre que les ombres s'apropaven. Ben aviat, vaig poder donar-me compte que prenién forma humana. Dues, descendien per la voravia. dreta. Una altra, ho feia per la voravia esquerra. I tres més, molt difuses, per més llunyanes, baixaven pel mig del passeig. La figura de l'esquerra augmentà molt de pressa de volum i en trobar-se a l'indret del banc on em trobava estintolat, travessà la calçada dirigint-se a mí i bo i exclamant "Pobre señor!" s'assegué al banc, i recolzant el meu cap sobre la seva falda, petita, m'anà, amb suavitat i delicadesa summa, xopant, amb el mocador, la ferida fins neutralitzar la sagnia. Em quedava, ja poca vida, però, encara percebia els sons. Havia percebut el so del plany de la figura; so que no m'era pas estrany; el so d'una veu que en les notes baixes sonava a harmònim i que, altres vegades, l'havia contrastat amb el del saxofon tenor o bé amb el del piano amb "Solovox". Aquella veu femenina que, de manera cordial i pietosa, interrompia un moviment de llavis, qui sap si un prec, per a dir-me: —"Pobre señor!" —"Pobre españolito!" —"Pobre viejecito!!!".

La ferida mig closa, vaig anà guanyant forces. La sang ja no fluïa; la que restava dintre, tenia prou vigoria, encara, per a poder aguantar-me i per a que a la retina reitngués no l'ombra, del principi, sinó la figura d'un rostre prou conegut, contret per la pietat i la misèria, rostre d'ulls negres humitejats per la impressió, guspirejants de neguit; de llavis carnosos dibuixant un rictus d'amargor, i de boca entreoberta pel dolç somriure forçat. El rostre, les mans, curtes i molçudes, maldant per cloure la ferida, la seva posició

i el curt mantell negre amb el qual cobria l'espessa, negríssima, lluenta i rinxolada cabellera, que indòmita furgava per sortir-se del mantell, me la feien veure una nova i jove Dolorosa... No podia moure'm, però. No podia fer el que el cor desitjava. No podia donar una besada d'agraïment al front de la meva Dolorosa!... Volia incorporar-me i malgrat tots els esforços, no podia. Vaig arribar a decantar-me quelcom, a moure'm del cor en amunt, però esforç endebades, puix les ombres de la voravia dreta tampoc ja no eren ombres sinó, també, sil·luetes humanes, dues sil·luetes femenines que tapades amb dens mantell, també negre, que les cobria del cap als peus, les feia inconegudes. Però no ho era pas d'inconeguda la veu d'una d'elles, veu que dringava, de tan aguda, a les oïdes, no sé ben bé si com a reny o clam de compassió, gelosia, contricció o d'esglai davant el perill, en cridar al passar veloç: —Càstic de Déu! L'altre sil·lueta emmudia i al maldar per a atancar-se, la més alta, l'estiragassà a l'ensems que espaordida repetí: —Càstic de Déu!! —Càstic de Déu!!!

Mentrestant, la meva Dolorosa, desaparegué deixant-me la ferida mig-oberta i sols el mocador per penyora. Sol i quasi ert, l'esperança que suara havia reviscolat de voler fer-me, de nou, amb la vida, s'esfumava, quan la manassa d'una de les ombres que baixaven pel mig del passeig, es posà feixuga, pesada i imperativa damunt la meva espatlla. Aquella manassa, era la d'un home vestit, també de negre, de cap quadrat i cabell ros, que duia una petita creu de ferro al pit. Li donaven suport dos homes, amb uniforme: l'un amb boina vermella, l'altre amb tricorni. El contacte amb aquella manassa que vaig pressentir fatídica i traïdora, m'esgarrifà tant que veint-me pròxim a una mena de mort que no era pas la que volia, la desitjada, la que hem merèixia, em feu donar un xiscler que de tan estrident com fou va despertar-me... i encara, de tant en tant, el sento repercutir...

Tornat a la consciència, em costà molt bellugar-me. Estava mig baldat del cos en avall i no podia alçar-me. S'anava a iniciar, de veritat, el fenomen psico-patològic de durant el somni? No ho sé i possiblement no ho sabré mai —no soc home de ciència... A la fi per mitjà de llargues i dures friccions als peus i a les cames vaig poder deixar el llit, quan la claror del nou dia envaïa la meva cambra, i sostenir-me... Una gran debilitat física, però, no em deixà per molts de dies...

* * *

En la meua llarga i etzarosa vida he somniat molt, despert i endormit, somnis dolcíssims, amargs o truculents. La meua constitució física i formació moral, han estat favorables al somni, doncs la llei d'herència és inexorable i plana per damunt de nosaltres. Cap somni, però, ha afectat tant el meu esperit; cap somni ha esdevingut inesborrable com el d'aquella nit! Les sil·luetes, les imatges de les figures centrals, podria dir, del psico-drama, amb el temps, han guanyat relleu i s'han esdevingut més precises les unes i s'han pressentit les altres. Les dues veus, que sonen encara, m'han emmenat a la tortura del dubte. El crit de "Càstic de Déu!" que no acabo d'explicar-me, s'acara amb el d'humana pietat de "Pobre viejito!" L'idea de Déu malda per destruir la possibilitat del fenomen psico-patològic. Pels fantasmes que motivaren l'estrènia, el xiscler esfereidor que em tornà a la realitat de la monòtona vida, sento el pregon despreci de sempre. Tot plegat, la continuïtat de la lluita interna sense solució que semblava anava a acabar per sempre. Una nova idea fixa: tenir por de sentir por... I després, passats els moments crítics, insensibilitat, estoïcisme, indiferència, fatalisme...

Lluís Millet i l'Orfeó Català

J. MASIP I FARRE

“Al damunt dels nostres cants
aixequem una Senyera
que els farà més triomfants...”

Maragall, el nostre gran poeta, va esdevenir una vegada més profeta al concebir aquell “Cant a la Senyera”.

La Senyera, ha complert la comanda del poeta, i els catalans, l'hem enarborada en senyal de germandat, al vent l'hem desplegada en senyal de llibertat, i l'hem contemplada voleiant en sa dolça majestat.

De tots els homenatjes que Mestre Millet i l'Orfeó han tingut al llarg de la seva vida, el més emotiu va ésser el de Maragall. Maragall coneixia tota la virtut de Mestre Millet, el seu patriotisme, i veia clarament els destins de la seva obra. Lluís Millet, néix a la vila de Masnou el 18 d'abril del 1867. Als vuit anys, la seva família es trasllada a Barcelona, comença els seus estudis de solfeig i piano en les classes gratuïtes del Conservatori del Liceu. Als onze anys, entra a treballar en un magatzem de música i segueix els seus estudis musicals amb fruïció. Acabats els seus estudis, actua com a pianista al cafè “Inglès” i després, forma part del quartet “Pelayo”. A Barcelona es comença a parlar del Mestre. Amb la vinguda de la “Capella Russa” que dirigia el mestre Slawiansky d'Agrenef que impressionà profundament els joves músics d'aquell temps, es trenca amb la tradició popular dels chors d'en Clavé i s'inicia — per influència de la susdita “Capella Russa”—la nova corrent d'introduir als chors, la corda de nois per a poder cantar obres de major envergadura. En conseqüència, el 17 d'octubre del 1891, Lluís Millet i Amadeu Vives funden l'Orfeó Català. Des d'aquest moment la vida del Mestre Millet va lligada estretament a la vida de l'Orfeó, i les actuacions de l'Orfeó, van lligades a la vida espiritual de Catalunya. Els primers temps de l'Orfeó Català. Són una prova ben difícil per al Mestre Millet el qual esdevé l'ànima, l'acció i l'energia del nou chor. Poc a poc, Millet imprimeix a l'Orfeó un caràcter essencialment popular, aportant-hi els costums, els sentiments artístics, els gustos, i el patriotisme del veritable poble català; incorporant-hi el riquíssim folk-lore de la nostra terra; perfeccionant el valor tècnic del con-

junt. L'Orfeó, que desenvolupa una tasca educacional d'alt valor social, esdevé, amb el temps, precisament pel caràcter i sentiments del Mestre Millet, la més representativa i genuïna manifestació sentimental de Catalunya: és l'ànima del poble català que hi batega!

Quan l'Orfeó passeja triomfant pel món la seva senyera i dona a conèixer la nostra riquesa musical, és la riquesa espiritual de Catalunya que triomfa, és l'ànima de Catalunya la que inflama els pits, ageganta les veus i enarborra la senyera gloriosa. Quan l'Orfeó és humiliat, és perseguit, és l'esperit de Catalunya el que es vol humiliar, doblegar, anihilar.

Per primera vegada, el dia 5 d'abril del 1892, els joves choristes dirigits per Millet es presenten en públic a la Sala Bernareggi del carrer de Ponent. Comptava, l'Orfeó, aleshores, solament amb 28 choristes. La vida de l'Orfeó entra en un pla de grans activitats: el seu prestigi augmenta cada dia; els seus cantaires van essent ja veritablement nombrosos i els seus cants s'espandeixen per tots els indrets de la nostra terra.

En el transcurs de cinc anys, l'Orfeó Català és ja una institució veritablement popular i compta amb 400 socis protectors i cent choristes. A cada concert, l'èxit assolit pren més ressonància, i els valents cantaires es decideixen a prendre part en el Concurs Internacional d'Orfeons celebrat a Nica, el novembre del 1897. I l'Orfeó Català, retorna a casa nostra triomfant de l'esmentat concurs. A partir d'aquest triomf, cap dels grans artistes que visiten Barcelona s'oblida d'anar a oir la nostra primera entitat coral: podríem citar una inacabable llista de personalitats; remarcuem, però, Ricard Strauss —el gran amic de l'Orfeó— Vicens d'Indy, Saint Saens i Strawinsky.

Són nombrosos els concerts que l'Orfeó dona del 1898 al 1901, i també les composicions estrenades, que escampa arreu de la nostra terra. Lluís Millet i l'Orfeó, senten desigs d'anar a oferir els seus cants més enllà de la Catalunya estricta, i Montpeller, Marsella i Perpinyà — pobles germans — escolten amb profunda emoció i delectança, les veus sonores i angèliques dels nostres orfeonistes. L'ur triomf fou sorollosíssim. A València hi dona, també, tres con-

certs, 1909, i a l'abril del 1912 va a Madrid on hi celebra quatre concerts. El públic madrileny els dispensa una cordial i entusiasta acollida. Arreu de la capital d'Espanya, es parla de l'Orfeó Català: els seus cants havien impressionat força i la majoria de la premsa s'havia mostrat tan entusiasmada, que desbordava en elogis als orfeonistes. Arreu, aquesta ambaixada espiritual de la nostra terra aconseguia èxits insospitats. Com a detall simpàtic, recordarem que els choristes ballaren sardanes dins de la Casa Consistorial, gentilmente interpretades per la Banda Municipal de Madrid. De retorn a Barcelona, donaren un concert a Saragoça i el públic es mostrà tan entusiasta, com dies abans s'havia mostrat el de la capital espanyola.

L'any 1914, són París i Londres les ciutats visitades per l'Orfeó Català, i una vegada més, Lluís Millet i els seus orfeonistes són objecte de les més fines atencions i de l'elogi unànim del públic i de la premsa.

Al seguir dels anys, són innumbrables els concerts organitzats per l'Orfeó Català i nombroses són les produccions estrenades: els èxits es succeeixen dia a dia; el prestigi de Lluís Millet i els seus cantaires és indiscutible ja, i per on passa el nostre Orfeó es sent de seguida el desig d'aplegar-se per enaltir — cantant plegats — les cançons de la nostra terra.

Una altra sortida més enllà de la nostra terra i que marca un dels més grans èxits de l'Orfeó Català, és la seva anada a Roma l'any 1925, amb motiu de l'Any Sant del Jubileu. Les seves audicions a la capital d'Itàlia foren èxits memorables en els anys de la música romana, reconeguts unànimement pel poble i la premsa italiana, essent rebuts pel Sant Pare, Pius XI el qual els adreçà un impressionant parlament i la benedicció apostòlica.

Al retornar de la triomfal excursió a Roma, l'Orfeó fou rebut per tot el poble de Catalunya i servem grata memòria dels dos concerts donats al teatre Olímpia i al Palau de la Música Catalana, respectivament, amb els mateixos programes executats a la Ciutat Eterna.

A partir d'aquest moment, tota l'obra realitzada pel mestre Millet i l'Orfeó Català, és ben present a la memòria dels catalans. L'Orfeó Català ha donat a conèixer a casa nostra les millors interpretacions de la música coral i instrumental de tots els temps, obres que no-

més han estat interpretades en comptades ciutats del món, degut a la copiosa massa de cantaires que requereixen i a les invencibles dificultats d'interpretació, que solament la força animadora i la poderosa empenta del mestre Millet podia portar a terme.

La història de l'Orfeó Català, es pot dir que és la història de Lluís Millet, del millor de la seva vida. El mestre Millet va crear un Orfeó que podia presentar-se arreu i la seva obra social i cultural fou tan considerable com la seva obra artística. No més la seva fe, el seu abradat patriotisme, el seu entusiasme i el seu dinamisme, podien ésser capaços d'una tasca pròpia de titans. És ell qui va inculcar a l'Orfeó l'esperit de continuïtat i de disciplina. Tots els èxits de l'Orfeó Català són el resultat d'un treball d'assaig incansable, obra personalíssima del mestre Millet. L'Orfeó Català, ha estat el millor missatger del nom de Catalunya, i el nom del seu mestre és una de les grans figures en la història del catalanisme. Finalment, devem al seu entusiasme la construcció del Palau de la Música Catalana, la "Casa dels Cants": deia Maragall, "serà una casa gloriosa aquella. Una casa en la qual hauran glatit tants de cors escoltant la veu de l'oracle meravellós, la veu del cant! De pares a fills ens hi transmetrem la gran saviesa d'escoltar amb els cors palpitants: serà una cosa sagrada, amb el temps. I encara que amb el temps s'enureni, mentre resti una pedra sobre pedra, el qui s'aturi a escoltar-les, hi sentirà una harmonia de sons i de cors alhora". Això ho devem, també, al mestre Millet: l'home que ens feia emocionar i vibrar de patriotisme quan, dirigint les glorioses estrofes de l'altre mestre Joan Maragall, semblava dir-nos, a tots els que religiosament escoltàvem!

**"Au companys, enarborem-la en senyal de germandat!
Au, germans, al vent desfem-la en senyal de llibertat.
Que voleii! Contemplem-la en sa dolça majestat!!!..."**

Lluís Millet, morí a Barcelona el 8 de desembre del 1941, a l'avanzada edat de 74 anys, segurament ple de melangia al veure encallada la seva obra formidable i destruïda la seva, la nostra, estimada Catalunya. El destí avar, li privà del gaudi del redreçament que s'atança i de què el poble li pale-

Crònica Bibliogràfica

Xavier Malagón Barceló. — **El Distrito de la Audiencia de Santo Domingo en los siglos XVI a XIX.**

—Publicaciones de la Universidad de Santo Domingo. — Vol. XXIII.

—Editorial Montalvo. Ciudad Trujillo, 1942.

La secció de publicacions de la Universitat de Santo Domingo, ha tingut l'encert de publicar el llibre del professor espanyol senyor Malagón, catedràtic de Dret processal de la Universitat de Madrid i avui, catedràtic d'Història del Dret espanyol i de les Indies de la d'aquesta Capital.

Sota el títol modest, aquesta monografia, que forma part d'un treball de més envergadura, segons manifesta l'autor en les primeres pàgines, és una contribució a l'estudi del desenvolupament de la cultura hispano-americana. No solament ens dona una idea de la funció que, en general, tingueren les Audiències en els països indians, sinó que, en descriure i comentar les diverses vicissituds històriques determinants de les transformacions sofertes pel territori subjecte a la jurisdicció d'aquesta ciutat, i les disposicions del poder central que, paral·lelament amb aquelles la modificaren, presenta un croquis de la marxa de tota la conquesta i coolnització espanyola d'Amèrica, perfectament metoditzat, utilitzant i posant en valor una gran quantitat de documents, fins ara inèdits, dels arxius dominicans. Tot això, en un llenguatge impecable, concís i auster, propi d'un home que, com el Professor Malagón, vegè la llum primera en el paisatge, així mateix auster de la vella capital d'Espa-

nya, en la incomparable Toledo, a la qual i a les seves venerables pedres alhora que a les d'aquesta ciutat, ofrena l'obra, en una emocionant dedicatòria. Completen la matèria, un apèndix, on s'apleguen diversos documents, cinc mapes, i una làmina reproduïnt la façana de la "Casa del Cordón", on estigué instal·lada la primitiva Audiència d'aquesta ciutat, la primera d'Amèrica. En contemplar aquest noble edifici, hom no pot estar-se de lamentar la seva condició actual, ni de desitjar que li sigui reconegut i retornat el vell prestigi, convertint-lo en el Palau de Justícia de la Capital de la República. El distingit jurisconsult dominicà, catedràtic i ex-rector de l'Universitat, senyor Juli Ortega Frier, presenta el llibre amb un reeixit pròleg. El treball tipogràfic, no solament honora la "Editoria Montalvo", dels tallers de la qual ha sortit, sinó que serveix d'exponent del grau a que han arribat les arts gràfiques en aquest país. — B.

Els catalans residents a Costa Rica, han organitzat darrerament a la capital, "San José de Costa Rica", una exposició del llibre català amb un èxit afalagador. Pel nombre d'obres que s'exposaren, prop de mig miler, i per la seva qualitat, la manifestació adquirí tal relleu que merescué el patronatge de la Secretaria d'Educació Pública d'aquella República.

El mes de Maig tindrà lloc a Mèxic la segona Fira del Llibre i de la Premsa. L'Orfeó Català i Biblioteca Catalana han demanat a CATALONIA la seva aportació, amb la tramesa de dues col·leccions part de l'exhibició que organitzen aquests dos organismes. Amb molt de la nostra revista per a formar de gust, correspondrem.

sés de manera solemne la devoció, respecte i agraïment que tant es mereixia i que tanta de dolcesa dona als homes bons quan s'atancen o són ja a l'ancianitat.

L'estratègia soviètica ha demostrat ésser superior i més completa que l'alemanya

Manuel TRUEBA

LES idees militars d'un país, en situació normal, són determinades per llurs condicions geogràfiques, la textura de la seva indústria i de la seva economia en general, per llur sistema de comunicacions, llur riquesa o llur manca de potencial humà, etc. Aquestes són les consideracions que han pesat en el criteri dels pensadors militars soviètics que han elaborat el seu "Cos de doctrina militar". Esguardant, amb deteniment, la conducta dels comandaments soviètics, tot al llarg de l'actual conflicte i reflexionant sobre alguns extrems essencials dels "Reglaments de Campanya" i de la literatura militar soviètica, hom arriba a la conclusió de que la previsió del Comanament rus i llur capacitat van aparellades amb l'heroïsmes dels seus soldats. Els èxits grandiosos i sorprenents obtinguts pel seu exèrcit són, indiscutiblement, el fruit de circumstàncies diverses, entre les quals cal remarcar la de que en començar la guerra, la U. R. S. S. comptava amb un pensament militar elaborat a consciència en el període de pau, i enriquit amb totes les experiències dels primers temps de la guerra en curs, així com també disposava d'un cos d'oficialitat i d'un nucli de caps molt superiors als de tots els exèrcits contemporanis.

Mentre la gairebé totalitat dels exèrcits que han estat atacats per l'Eix, s'han vist obligats a improvisar mètodes de combat amb els quals fer front a la tàctica de la "blitz-krieg" — forma de guerra moderna fins fa poc desconeguda — l'Exèrcit Roig la tenia prevista en l'essencial, bo i descomptats aquells aspectes novíssims de la guerra que els alemanys han copiat d'ells.

Ja l'any 1932 els russos havien previst la necessitat "d'una resistència que creixi constantment", o sigui 'una estratègia de gran durada', com l'anomena l'especialista militar Capità Nichols. Veiem el que per aquestes dates escrivia el crític militar soviètic Iseron en el seu llibre "La Estratègia Operativa":

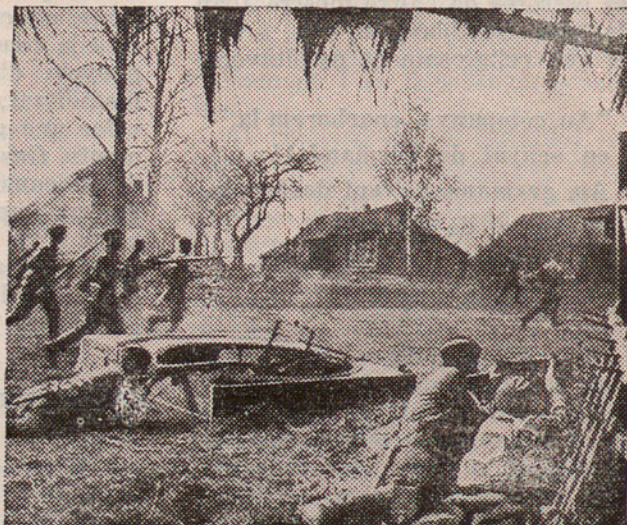
"La resistència, té una tendència a créixer i assolir el punt culminant del seu zènit estratègic, quan l'atacant s'apropa al seu objectiu. L'afebliment d'una ofensiva és degut tant a l'augment de les forces ofensives com a l'afebliment de l'atacant. El major consum d'energies i l'adveniment de la crisi cal esperar-lo cap al final. El geni i la fermesa d'una direcció operativa es demostra en la capacitat de preveure aquest moment decisiu i de valdre's del mateix per a llençar una allau d'esforços operatius amb tota la força i el material de que es disposi per tal de completar l'operació".

Es en el domini de la defensiva on la estratègia russa ha demostrat una major superioritat damunt l'alemanya. Els alemanys que s'han entestat en no voler admetre la possibilitat d'una lluita en dos fronts, han comès el mateix error en no preveure una "guerra de diversos actes". Els alemanys, —diu Nichols— cauen en l'error de concebir la culminació de la guerra al començament mateix de les hostilitats. Ignorant la "graduació d'esforç" per la qual s'ha preparat l'Exèrcit Rus, l'estratègia alemanya esdevé quelcom, de durada defectuosa.

Per bé que en l'aspecte ofensiu abdues estratègies s'guin gairebé iguals per quant admeten la utilització massiva dels elements moto-mecanitzats i que abdues són, també, partidàries de la guerra de moviments, els russos donen prova d'una major maduresa professional. Mentre que pels nazis l'atac intempestiu, capaç d'arriscar-ho tot en una sola campanya és una "panacea" (?), els russos preveuen la possibilitat de desenvolupar la seva estratègia en diverses fases, amb la qual cosa tenen en compte, millor que els alemanys, el vell concepte de Clausewitz de que és "un error greu pensar que tot atac ha d'ésser sobtat". Clausewitz, per contra, no solament no admet l'aventurerisme estratègic, si nó que concedeix a l'ofensiva tot el seu valor real quan diu: "La defensiva activa ha d'equivaldre a preparar l'ofensiva victoriosa".

Com pot veure's, aquest pensament d'un alemany, absent del catecisme militar nazi, és comú als líders militars de les Democràcies. Amatents amb aqueix principi, els combatents de la llibertat han anat salvant els esculls més perillosos. Lluitant amb heroïsmes sense parió i amb una abnegació il·limitada les Nacions Unides comencen a vesllumar els punts del seu entusiasme creador, del seu geni militar i del seu alt concepte de l'honor i dels ideals humans. La formidable gesta d'Àfrica i les sublimes accions de Stalingrad han forjat les fites de la victòria.

Els aliats estan superant la seva "fase defensiva", el que és un motiu de pregona inquietud pels tirans de Berlín, de Roma, de Tokió, de Vichy i de Madrid. Els contracops de Xina, de les Salomón, d'Argèlia i de Líbia, de Veliki-Luki i del Càucàs no són més que el preludi de l'allau democràtica que esbandirà de la terra la tirania feixista. S'han creat les condicions de la victòria. El front d'Àfrica obre el camí a l'establiment d'un o diversos nous fronts al Continent. En ajut dels combatents aliats, altres immensos exèrcits de treballadors intrèpids basteixen veritables himalaies d'eines que per gran paradoxa esdevenen estris de progrés i de pau: els tancs i els avions de les Democràcies. Aquestes màquines benefactores faran per a Hitler més abusador el pes dels seus crims i li faran sentir el puny dels nostres herois.

Infanteria russa en un assalt a una població ocupada pels alemanys.

Activitat Catalana

En aquesta secció, publicarem les informacions autoritzades que ens trametin entitats, nuclis i grups de catalans que, en exili, treballin de cara al bé dels nostres germans i de la Pàtria nostra. Les iniciatives personals, també hi trobaran acollida sempre que segueixin la mateixa trajectoria. Ens reservem limitar-ne el contingut d'acord amb l'espai disponible en cada edició.

Se'ns comunica:

"El dia 3 de desembre darrer, va donar una conferència a Mèxic el compatriota Joan Comorera, Secretari General del P. S. U. de C. sobre la situació a Catalunya sota l'opressió de Franco i Falange i la lluita que mena el nostre poble per tal d'evitar la seva destrucció física, oposant-se a que Espanya i, amb ella, Catalunya, sigui arrossegada totalment a la guerra hitleriana.

La conferència titulada "Franco i Falange són la guerra" va tenir un nombrós auditori entre els quals cal destacar els compatriotes Santaló, Rouret, Mira, Canturri, Lluhí Vallescà."

La Secretaria del "Club Català" a la República Dominicana, ens prega fer públic:

Haver rebut una lletra de la Comunitat Catalana de Colòmbia, demanant si entre els compatriotes emigrats hi han tallistes de fusta, escultors en fusta, terriçaires, i tècnics en calç i ciments hidràulics, naturals. La Secció d'aquella Comunitat, establerta a Barranquilla, ofereix als profes-

sionals competents en els oficis esmentats que vulguin traslladar-se a treballar a Colòmbia, mitjans de trasllat, i col·locació segura en cases industrials catalanes de reconeguda serietat i disposades a retribuir degudament la feina. Momentàniament interessens dos tallistes, un mestre i un fadrí i un terricer que tingui amplis coneixement sobre fabricació de calç i ciments hidràulics naturals.

Els compatriotes als quals pugui interessar aquesta oferta poden adreçar-se, per escrit, a la Secretaria del "Club Català", Dr. Báez, N° 14, les dades de caràcter tècnic i personal que puguin recollir per tal de trametre-les seguidament a la Comunitat Catalana de Colòmbia, delegació de Barranquilla.

Haver-se-li comunicat per atenta lletra de la Directora de l'Escola Normal de Mestresses de San Salvador, República de El Salvador, donant a conèixer el desig d'una honorable família sansalvadorana, d'afiliar-se una nena, petita, procedent d'Espanya i demana si entre els emigrats residents a la Dominicana, n'hi hagués algun que es trobi en condicions de poder satisfer aquesta petició, directa o indirectament.

Els proscrits al Nord d'Àfrica

(Vé de la pág. 5)

que las democracias están librando en defensa de aquellos principios de decencia y de solidaridad humana que el nazismo ha borrado de la faz de Europa y que han sido inscritos solemnemente sobre las banderas de las Naciones Unidas...

"La opinión pública democrática pensaba, con razón, que la ocupación por las tropas angloamericanas de los territorios franceses de Norteáfrica iba a devolver automáticamente la libertad a los innumerales combatientes de la causa republicana española que han estado sufriendo las vejaciones de los funcionarios fascistas a las órdenes de Vichy, sin que por eso fuera menester consultar a nadie más que a la propia conciencia de aquellos que planearon y realizaron la magnífica empresa expedicionaria, acogida entusiastamente por el mundo democrático, que ve en ella el primer paso hacia la liberación de los pueblos oprimidos por Hitler y sus cómplices"...

"Los territorios galos de Norteáfrica continúan siendo un pedazo de Francia, de aquella Francia de los Derechos del Hombre que inauguró y mantuvo, hasta la última hora de vida de la Tercera República, la espléndida tradición de hospitalidad para todos aquellos que se acogieron a ella, de todos los rincones de Europa, para seguir viviendo y obrando de acuerdo con sus convicciones. Uno de los primeros resultados positivos de la liberación de Francia debería ser, precisamente, la devolución de este tradicional derecho a brindar asilo a aquellos que han sido, y siguen siendo, las primeras víctimas de los sangrientos atropellos totalitarios que constituyeron el primer acto de la tragedia actual..."

Anècdotes i paradoxes

Josep Irla, President del Parlament de Catalunya, Nicolau d'Olwer, Josep Terradelles i Ventura Gassol, representants catalans a les Corts d'Espanya i Martí Feced, ex-Conseller de la Generalitat, s'han esmunyit de la grapa nazista passant de la França envaïda a Suïça, no han trobat asil.

Quan el Govern de la República s'acará al Ple de la Societat de Nacions, presentà proves definitives del suport d'Alemanya i Itàlia a la sublevació militar espanyola contingudes en sengles documents aplegats en un "Llibre Blanc".

Suara, el govern il·legal que té sotmesa Espanya, amb motiu del conveni concertat amb la dictadura portuguesa, ha publicat un "Llibre Roig".

Si el "Llibre Roig" ha arribat a mans del tres vegades traïdor, traïdor a la monarquia, a la República i a la falange, Queipo de Llano, s'haurà dit que no valia pas la pena de jugar a colors, esgargamejant-se tantes de nits davant el micròfon llançant esgarips histèrics i blasmes alcohòlics.

Conveniències d'ordre intern, han motivat crear un Consell d'Administració, que, de més a més de tenir la responsabilitat administrativa de CATALONIA, la representés de manera legal. Aquest Consell, que substitueix a la Direcció està integrat pels companys Vilalta i Marquès. Tanmateix, el company Albert Ginetà que fins ara ha ocupat el càrrec de Director, continua en la Redacció.

Preguem als col·laboradors, subscriptors, amics i lectors, vulguin trametre els originals, girs, notes pregades, i tota altra mena de correspondència, a: CATALONIA — Apartat 791. Ciutat Trujillo.

Recó de "El més petit de tots"

*De l'home de les cavernes
a l'home d'avui*

En el temps prehistòric.

AVUI FA bon sol i l'home ha sortit de cacera. Dies passats les tempestes l'han obligat a recloure's dins de la seva caverna. S'ha entretingut a desesmussar les seves eines de pedra per preparar una bella cacera per al dia que el temps millorés.

Tot fent camí ha sentit el goig de viure. El sol li fa pessigolles a l'espatlla, respira a pler l'aire perfumat. La terra humida s'estova sota els seus peus., els moixons canten en l'arbreda. Mai no s'havia sentit tan optimista i tan bo.

Si tingués provisions de carns i bones pells per abrigar-se avui no aniria a caçar. Romandria ajegut sota una ombra, fins que el sol es colgaria darrera les muntanyes de ponent.

Però la necessitat mana i l'home ha d'endinsar-se en la boscúria. Al bosc hi té els enginyers de cacera, preparats fa molts dies. L'home ha hagut d'inventar aquests paranys per a suplir les seves dèbils forces en la lluita contra els poderosos animals del bosc.

La trampa consisteix en un clot ample i profund, clavat en el camí que segueixen els grans elefants i els ramats de bisons per anar a abeurar-se al riu. Al mig del clot hi ha un pal punxagut on la fera al moment de caure, restarà clavada. Tot queda hàbilment dissimulat per unes branques travesseres recobertes de molsa.

L'home ja és dins del bosc, i la seva expressió canvia. Els seus ulls estan atents, desperts, mòbils; recorren tota la selva amb curiositat i temor. El seu pit alena. La seva marxa és sostinguda, àgil. Tots els seus músculs vibren en tensió. Present la fera i vol, a la vegada, evitar-la i encarçar-la. Ha arribat al final de la seva cursa. La trampa és al seu davant i la fera s'hi acosta amb passa cautelosa. És un bisó. Va esmaperdut, flaire l'aire com si sospités l'engany i mou la seva petita testa, de l'un costat a l'altre.

L'home segueix amb atenció tots els seus mo-

vimets de darrera la soca d'un arbre. El veu com s'acosta a la trampa i s'assegura que la seva destal de pedra està ben subjecta al mànec. La fera ha avençat unes quantes passes. De sobte, la terra li ha fallat. Cau i resta empalada. Es debat un instant. Un bramul gegant fa callar la selva. Després, el bosc repren la seva vida. Res no ha passat. Per què havia de commoure's per la mort d'un dels seus nombrosos habitants? Ha esclatat un crit de riomf. És de l'home tan petit al costat d'aquells arbres corpulents i d'aquells animals tan ferotges. Ràpidament s'acosta a la seva víctima. La remata amb la seva destal i comença la tasca de llevar-li la pell i de separar-ne els troços més carnosos.

Heus-el aquí, de retorn a la seva caverna. Està content: ha fet una bona cacera. Damunt l'espatlla porta els palpissos de l'animal que faran la joia de la seva muller i de la mainada i la pell que, adobada, serà un bon abric per a l'hivern vinent. Cenyida al cos, ostenta la cua de la fera vençuda, com un triomf de la seva destresa i del seu coratge.

Avui.

Amb penes i treballs, lluitant contra la seva pròpia inexperiència, amotllant la naturalesa a les seves necessitats, entre lluites eternes entre pobles invadits i pobles invasors, l'home ha remuntat així el període primer de la seva vida. Obrir-se pas li ha etsat difícil. Però la intel·ligència li ha proporcionat el triomf de les forces adverses que li dificultaven el camí.

Els descendents d'aquells homes que anaven de cacera al bosc, ara dominen la Naturalesa. Fa milers d'anys s'arriscaren a travessar la mar. Avui ja es llancen a la conquesta de l'espai.

L'home, amb la seva intel·ligència i el seu esforç, s'ha obert camí a través de les dificultats per mar, per terra i per aire. Saludem-lo amb aquelles paraules que fa més de vint-i-cinc segles li dedicava ja un poeta:

"Hi ha moltes coses admirables i cap de més admirable que l'home. Ell, fins més enllà de l'esblanqueïda mar alta, amb el llebeig tempestuós avença, travessant les ones inflades que entorn li bramulen".

Si escrivis avui els seus versos, hauria d'afegir que l'home travessa l'espai dins d'uns grans ocells d'argent, d'ales esteses; que té el domini científic de la major part de les malalties humanes, que coneix i utilitza els fenòmens impalpables, com l'electricitat, els gasos químics, la T. S. F., i que està disposat a suprimir per sempre més els afanys invasors d'alguns homes per tal que tots els pobles es governin d'acord amb els seus propis desigs. — G.

Catalunya als EE. UU. d'Amèrica

EL PLET català comença a interessar en els EE. UU. Recentment, un important organisme oficial de Washington publicà un report mimeografiat, de set pàgines de text, exposant el nostre problema nacional, les nostres màximes aspiracions i la nostra organització actual a l'estranger, principalment a Amèrica. El report ha estat circulat a totes les oficines de l'Estat. Donat el caràcter privat i confidencial de la publicació i per mor de les actuals circumstàncies, no es menciona l'organisme editor.

L'idioma català juga el seu paper en les activitats de guerra dels EE. UU. El català figura entre

els idiomes mundials citats en les fulles de capacitats tècniques dels que s'allisten a l'Exèrcit. A tot el país, han estat incorporats al servei de censura un gran nombre de catalans per a la correspondència en el nostre idioma. Els serveis d'Informació de Guerra iniciaran, molt aviat, radiacions d'ona curta en català.

En un article del "New York Times", commemorant el 450è aniversari de la descoberta d'Amèrica, el Vice-President dels EE. UU. Mr. Henry A. Wallace, parla dels alliberadors de les Repúbliques Americanes, com a continuadors de "l'esperit de llibertat que ha imperat a Catalunya, a Euzkadi i a algunes altres províncies d'Espanya" des de l'edat mitjana, molt abans que aquest esperit es manifestés a Anglaterra i als propis Estats Units.

Proveerse de un Colchón KING
es de personas inteligentes.

Para el descanso noctur-
no, nada mejor que un

Colchón

“KING”

“LA ANTORCHA”

Carlos Azar

Artículos de Fantasía.
Perfumería.
Novedades.

Conde, esq. 19 de Marzo — Ciudad Trujillo
“LA ANTORCHA”,
SIEMPRE “LA ANTORCHA”

José Armenteros & Cia.

C. por A.

CASA FUNDADA EN 1903

Ciudad Trujillo
San Pedro de Macorís

**Ferrer Morey
e Hijo**

FERRETERIA
Y QUINCALLA

VENTAS AL POR MAYOR

SAN PEDRO DE MACORIS
R. D.

Llicenciat
Juli Hoepelman

Advocat i Notari

Isabel la Católica, Nº 55

Telefon 1283.

Ciutat Trujillo

LA IGUALADINA

PELLERIA

DE

PELEGRI ROBERT

Carrer Julia Molina, Nº 56

LA VEGA, R. D.

Res/75

ALFARERIA DOMINICANA, C. por A.

Fabricantes de Tejas especiales para Sabaletas y Adornos de ventanas, Losas, Ladrillos prensados y Ladrillos Huecos.

FABRICA: KILOMETRO 5 CARRETERA DUARTE

APARTADO Nº 572.
TELEFONO 1534.

Tubos de Barro Vidriados para los Servicios Sanitarios y de Acueducto.

Losas para azoteas.
Ladrillo Catalán.
Tejas de canal tipo español.

CIUDAD TRUJILLO, R. D.